

NOTA: Het gebruik van de terugbetaling van de prestatie huisapotheker bij leden van de Onafhankelijke Ziekenfondsen in 2020

Inhoud

Inleiding	1
Methode	2
Populatie	2
Recht op terugbetaling van de prestatie huisapotheker	2
Gebruik van huisapotheker	3
Resultaten	3
Het recht op de huisapotheker	3
Terugbetalingen prestaties huisapotheker	4
Conclusie.....	6

Inleiding

Met de invoering van de functie van huisapotheker eind 2017 werd een eerste stap gezet in de formalisering van de implementatie van voortgezette farmaceutische zorg of “patiëntgerichte, geïndividualiseerde opvolging van de farmaceutische zorg na een akkoord tussen de patiënt, de apotheker en, zo nodig, de arts”. In deze korte nota schetsen we het gebruik van de (terugbetaalde) huisapotheker bij leden van de verschillende ziekenfondsen die deel uitmaken van de Landsbond van de Onafhankelijke Ziekenfondsen.

Methode

Populatie

Enkel de leden die gedurende het volledige jaar 2020 waren aangesloten bij de Onafhankelijke Ziekenfondsen worden geïnccludeerd in deze analyse. We sluiten dus alle personen die sterven voor het einde van 2020 uit, evenals de pasgeborenen (in 2020) en de personen die van verzekeringsinstelling veranderden in 2020¹. Ook de personen die in het buitenland resideren, waarvan we niet weten waar ze resideren of die een Internationaal Verdrag hebben lopen, worden uitgesloten. De leden die in een woonzorgcentrum verblijven werden niet uitgesloten. Onze studiepopulatie bestaat dan uit 1,968,531 leden.

Recht op terugbetaling van de prestatie huisapotheker

In principe heeft elke patiënt het recht om een huisapotheker te kiezen. De ziekteverzekering (verzekering voor geneeskundige verzorging) betaalt de prestatie van de 'huisapotheker' echter alleen terug voor chronische patiënten²:

- die zich tot een officina-apotheek wenden (met uitzondering van de patiënten die in een rustoord of in een rust- en verzorgingstehuis verblijven)
- en voor wie is vastgesteld dat in dezelfde apotheek minstens 5 verschillende terugbetaalde geneesmiddelen (dat wil zeggen minstens 5 verschillende werkzame bestanddelen) zijn afgeleverd over een periode van 1 jaar, waarvan minstens 1 geneesmiddel voor een chronische behandeling (dat wil zeggen minstens 160 Defined Daily Doses³ die in de loop van de laatste 12 maanden zijn afgeleverd).

Iedereen die minstens 5 terugbetaalde geneesmiddelen verstrekt krijgt bij éénzelfde apotheek (een openbare officina) met daarbij minstens één geneesmiddel dat chronisch gebruikt wordt heeft recht op het systeem van de huisapotheker. Dit is de populatie van rechthebbenden.

¹ Leden die muteerden tussen 2 ziekenfondsen binnen de Landsbond van de Onafhankelijke Ziekenfondsen werden hier dus niet uitgesloten.

² https://www.riziv.fgov.be/nl/professionals/individuelezorgverleners/apothekers/Paginas/huisapotheker-begeleiden-chronische-patienten.aspx#Hoe_%E2%80%98huisapotheker%E2%80%99_van_uw_pati%C3%ABnt_worden?

³ Daily Defined Dose : de veronderstelde gemiddelde onderhoudsdosis per dag bij een volwassene voor een geneesmiddel dat gebruikt wordt naar de belangrijkste indicatie: <https://www.who.int/tools/atc-ddd-toolkit/about-ddd>

Gebruik van huisapotheker

Met behulp van de nomenclatuurcodes ('758192' en '758214') wordt het gebruik en de terugbetaling van de huisapotheker geattesteerd. Wanneer de nomenclatuurcode '758214' samen voorkomt met de CNK-code '5520721' betekent dit dat het gebruik van de huisapotheker wordt stopgezet. Deze gevallen (n=751) worden beschouwd als personen die geen gebruik maken van de huisapotheker.

Resultaten

Het recht op de huisapotheker

Tabel 1 toont dat 16.6% van de leden van de Onafhankelijke Ziekenfondsen recht hebben op terugbetaling van de prestatie huisapotheker. We observeren verschillen tussen de ziekenfondsen: bij OZ betreft dit 13.6%, terwijl het bij Freie over 17.8% gaat.

Tabel 1: Recht op de terugbetaling van de prestatie huisapotheker per ziekenfonds, 2020

Verzekeringsinstelling	Aandeel rechthebbenden (n=aantal rechthebbenden)
OZ	13.6% (n=51,554)
Partenamut	17.2% (n=195,498)
Freie	17.5% (n=4,164)
Partena	17.8% (n=76,381)
Totaal	16.6% (n=327,597)

Tabellen 3 tot 5 tonen het recht op de terugbetaling van de dienst huisapotheker volgens verschillende karakteristieken: het geslacht, de leeftijdsgroep en het recht op de verhoogde tegemoetkoming (VT). Ter herinnering, het recht wordt bepaald door de verstrekking van verschillende geneesmiddelen, waarvan minstens één chronisch geneesmiddel, door éénzelfde apotheker (zie methodologie). We leren uit deze tabellen dat:

- Vooral oudere leden (60+-jarigen) recht hebben op terugbetaling van de prestatie huisapotheker (Tabel 2). Tussen de ziekenfondsen zijn er slechts in beperkte mate verschillen per leeftijdscategorie (Tabel 2). De grote geobserveerde verschillen bij de 100+-jarigen wordt vooral verklaard door de lage aantallen binnen deze leeftijdsgroepen bij de Freie (n=3) en OZ (n=36) in onze studiepopulatie.
- Personen met het VT-statuut vaker recht hebben op de terugbetaling van de prestatie huisapotheker dan personen zonder het VT-statuut (Tabel 3). Uit onze gegevens blijkt dat dit verschil zich ook voordoet binnen elke leeftijdsgroep.
- Vrouwen vaker recht hebben op de terugbetaling van de prestatie huisapotheker dan mannen (Tabel 4). Uit onze gegevens blijkt dat dit verschil zich vooral voordoet bij <60-jarigen. Op oudere leeftijd zien we geen verschillen tussen mannen en vrouwen.

Tabel 2: Recht op terugbetaling van de prestatie huisapotheker, per ziekenfonds en per leeftijdsgroep, 2020

	< 20 jaar	20 - 39 jaar	40 - 59 jaar	60 - 79 jaar	80 - 99 jaar	100+ jaar
OZ	1%	4%	14%	44%	71%	53%
Partenamut	1%	4%	17%	49%	71%	63%
Freie	1%	4%	16%	43%	72%	100%
Partena	1%	4%	15%	46%	72%	66%
Totaal	1%	4%	16%	48%	71%	63%

Tabel 3: Recht op terugbetaling van de prestatie huisapotheker, per ziekenfonds en per VT-statuut, 2020

	geen VT-statuut	VT-statuut
OZ	12%	31%
Partenamut	15%	26%
Freie	15%	35%
Partena	16%	33%
Totaal	15%	28%

Tabel 4: Recht op terugbetaling van de prestatie huisapotheker, per ziekenfonds en per geslacht, 2020

	Man	Vrouw
OZ	12%	15%
Partenamut	15%	20%
Freie	16%	19%
Partena	16%	20%
Totaal	14%	19%

Terugbetalingen prestaties huisapotheker

Tabel 5 toont dat 3 op de 10 (29.8%) personen die recht hebben op de huisapotheker er ook effectief gebruik van maken. Wel zijn er duidelijke verschillen tussen de ziekenfondsen: bij de Freie heeft slechts 1 op de 5 (20.6%) van de rechthebbenden een terugbetaling van de prestatie huisapotheker terwijl dit bij Partena (36.1%) en OZ (37.8%) bijna 2 op de 5 is. Doordat we de personen die in een woonzorgcentrum verblijven niet uitsluiten, overschatten we waarschijnlijk het aantal rechthebbenden licht en onderschatten we dus het aandeel gebruikers ook licht.

Daarnaast zijn er ook nog enkele personen die volgens onze methodologie geen recht hebben op terugbetaling van de prestatie huisapotheker maar er toch gebruik van maken. Deels vallen deze cijfers echter te verklaren doordat wij werken met gegevens gebaseerd op een kalenderjaar, terwijl het recht op terugbetaling van de prestatie huisapotheker wordt toegekend op basis van de voorbije 12 maanden (t.t.z. voortschrijdend).

Tabel 5: Gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden en niet-rechthebbenden per ziekenfonds, 2020.

	Aandeel gebruikers bij leden die geen recht hebben op	Aandeel gebruikers bij leden die recht hebben op terugbetaling
--	---	--

	terugbetaling van de prestatie huisapotheker	van de prestatie huisapotheker (=rechthebbende)
OZ	1.0%	37.8%
Partenamut	0.7%	25.3%
Freie	0.3%	20.6%
Partena	1.1%	36.1%
Totaal	0.8%	29.8%

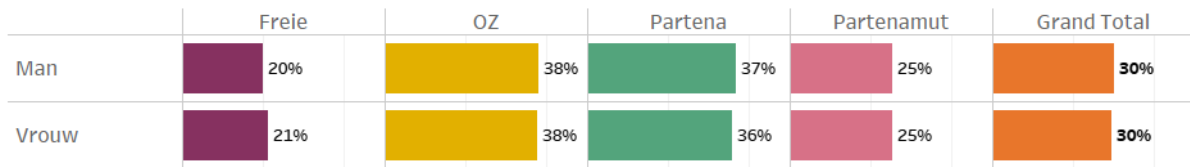
Figuren 1 tot 3 tonen het gebruik van de huisapotheker volgens verschillende karakteristieken: het geslacht, de leeftijdsgroep en het recht op de verhoogde tegemoetkoming (VT). We beschouwen hierbij enkel de personen die recht hebben op de huisapotheker. We stellen vast dat:

- Het gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden op terugbetaling het hoogst ligt bij de 60 – 99-jarigen. Dit zijn ook de leeftijdsgroepen waarbij de grootste aantallen recht hadden op de huisapotheker (zie Tabel 2).
- Het gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden op terugbetaling niet verschilt tussen mannen en vrouwen. Tabel 4 leerde ons wel al dat vrouwen vaker recht hebben op de terugbetaling prestatie huisapotheker.
- Het gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden op terugbetaling hoger ligt bij personen met het VT-statuut dan bij personen zonder het VT-statuut, zeker bij de Freie en OZ. Uit onze gegevens blijkt dan ook dat enkel bij 80-99-jarigen het gebruik van de huisapotheker hoger ligt bij personen zonder het VT-statuut dan personen met het VT-statuut. Tabel 3 toonde reeds dat personen met het VT-statuut vaker recht hebben op de terugbetaling van de prestatie huisapotheker.

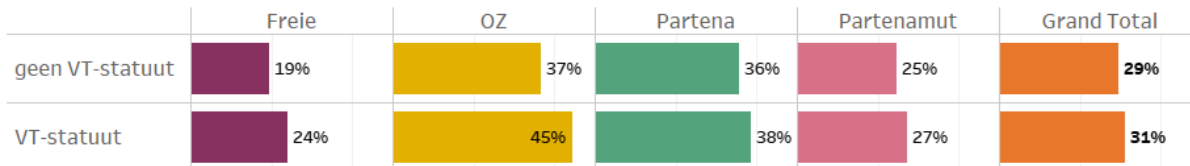
Figuur 1: Gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden op terugbetaling, per verzekeringsinstelling en leeftijdsgroep, 2020

	Freie	OZ	Partena	Partenamut	Grand Total
< 20 jaar		15%	13%	6%	10%
20 - 39 jaar	5%	24%	20%	13%	17%
40 - 59 jaar	16%	33%	30%	22%	26%
60 - 79 jaar	24%	43%	40%	28%	33%
80 - 99 jaar	24%	46%	41%	28%	34%
100+ jaar		21%	13%	12%	13%

Figuur 2: Gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden op terugbetaling, per verzekeringsinstelling en geslacht, 2020

Figuur 3: Gebruik van de huisapotheker bij rechthebbenden op terugbetaling, per verzekeringsinstelling en VT-statuut, 2020

Conclusie

1 op de 7 leden (16.7%) heeft recht op de terugbetaling van de prestatie huisapotheker aangezien ze in het kalenderjaar 2020 minstens 5 verschillende geneesmiddelen bij éénzelfde apotheker verstrekt kregen, waaronder minstens één chronisch geneesmiddel. Ouderen, personen met het VT-statuut en vrouwen hebben vaker recht op de terugbetaling van de prestatie huisapotheker dan respectievelijk jongere personen, personen zonder het VT-statuut en mannen. Daarnaast stellen we ook vast het aandeel rechthebbenden lager ligt bij OZ dan bij de andere ziekenfondsen.

3 van de 10 rechthebbenden op de terugbetaling huisapotheker maken hier ook effectief gebruik van in 2020. We stellen vast dat leden van Partena en OZ meer gebruik maken van dit systeem dan leden van Partenamut en Freie. Het gebruik ligt hoger bij ouderen en personen met het VT-statuut vergeleken met respectievelijk jongere personen en personen zonder het VT-statuut.